

ЕЛЕКТРОННІ ПЛАТЕЖІ ТА ЦИФРОВИЙ БАНКІНГ: ЯК ТЕХНОЛОГІЇ ЗМІНЮЮТЬ ФІНАНСОВУ ПОВЕДІНКУ СПОЖИВАЧІВ

Вальковець Алла Степанівна

Старший викладач кафедри економіки та управління бізнесом
Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Анотація. У статті досліджено вплив електронних платежів та цифрового банкінгу на фінансову поведінку споживачів в Україні. Проаналізовано сучасні тенденції розвитку платіжних технологій, особливості впровадження цифрових банківських послуг та їх вплив на трансформацію споживчих звичок. Визначено ключові фактори, що сприяють зміні фінансової поведінки, та окреслено перспективи подальшого розвитку цифрових фінансових послуг в Україні.

Ключові слова: електронні платежі, цифровий банкінг, фінансова поведінка, фінтех, мобільний банкінг, безготівкові розрахунки, фінансова інклюзія.

Розвиток цифрових технологій кардинально змінює фінансовий сектор, зокрема у сфері електронних платежів та цифрового банкінгу. В Україні, як і у всьому світі, спостерігається зростання популярності безготівкових розрахунків та активне впровадження фінтех-рішень, що сприяє трансформації фінансової поведінки споживачів. Водночас, незважаючи на стрімке розвиток цих технологій, залишається недостатньо вивченим питання про те, як саме електронні платіжні системи та цифрові банківські послуги змінюють фінансові звички та рішення громадян.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю аналізу ключових факторів, що впливають на прийняття та використання цифрових фінансових інструментів, а також визначення наслідків цієї трансформації для споживачів та банківської системи в цілому. Розуміння цих процесів дозволить розробити ефективні стратегії підвищення фінансової інклюзії, адаптації банківських послуг до нових потреб клієнтів та сприятиме формуванню сталого цифрового фінансового середовища в Україні.

Таким чином, постає необхідність комплексного дослідження сучасних тенденцій у сфері електронних платежів та цифрового банкінгу, визначення їх впливу на фінансову поведінку споживачів та окреслення перспектив подальшого розвитку цифрових фінансових послуг.

Метою статті є аналіз впливу електронних платежів та цифрового банкінгу на трансформацію фінансової поведінки споживачів в Україні, визначення основних тенденцій розвитку цифрових фінансових послуг та факторів, що впливають на їх сприйняття користувачами.

Електронні платежі представляють собою форму грошових розрахунків, які здійснюються за допомогою електронних засобів, без використання паперових носіїв [9]. Згідно з дослідженням НБУ, до електронних платежів відносять: операції з платіжними картками, мобільні платежі, інтернет-банкінг, електронні гаманці та інші безготівкові форми розрахунків [14, 84].

Пахомова І.Г. та Роговий А.В. зазначають, що «основними перевагами електронних платежів є швидкість, зручність, безпека та можливість здійснення транзакцій у режимі 24/7, що суттєво впливає на споживчі вподобання українців» [13, 128].

Цифровий банкінг – це надання банківських послуг через цифрові платформи, що включає інтернет-банкінг, мобільний банкінг, API-інтеграції, штучний інтелект та інші технологічні рішення [3, 51]. За визначенням Єсіної О.Г., «цифровий банкінг передбачає комплексну діджиталізацію всіх банківських процесів та каналів обслуговування з метою створення цілісної цифрової екосистеми» [5, 217].

Дослідники з Національного університету «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» виділяють такі ключові компоненти цифрового банкінгу:

- Мобільні додатки та веб-платформи;
- Системи миттєвих платежів;
- Біометрична ідентифікація;
- Чат-боти та віртуальні асистенти;
- Відкриті API;
- Аналітика великих даних [2, 116].

Мобільні додатки та веб-платформи є основними інтерфейсами взаємодії користувачів з цифровими банківськими послугами. Вони забезпечують доступ до банківських сервісів з будь-якого пристрою та локації 24/7. Сучасні банківські додатки пропонують широкий функціонал: перегляд балансу рахунків, здійснення платежів, переказів між картками, оформлення кредитів, депозитів та страхових продуктів. В Україні спостерігається тенденція до створення комплексних банківських екосистем, де додатки стають "супераппами" з інтегрованими небанківськими сервісами (замовлення таксі, покупка квитків, комунальні платежі). Ключовою особливістю є інтуїтивний інтерфейс та персоналізація, що адаптується до потреб конкретного користувача.

Системи миттєвих платежів (СМП) дозволяють здійснювати грошові перекази в режимі реального часу (24/7/365), на відміну від традиційних банківських переказів, які можуть займати від кількох годин до кількох днів. В Україні такі системи реалізовані через сервіси Р2Р-переказів (Приват24, Монобанк) та через Систему електронних платежів НБУ. Технологія забезпечує миттєве зарахування коштів на рахунок отримувача незалежно від банку та використовує різні ідентифікатори для переказу: номер телефону, email, номер картки або спеціальні коди. СМП сприяють розвитку безготівкової економіки та значно підвищують швидкість грошового обігу.

Біометрична ідентифікація - це технологія аутентифікації користувачів за унікальними фізіологічними характеристиками. В цифровому банкінгу найчастіше використовуються: відбитки пальців, розпізнавання обличчя,

голосова ідентифікація, сканування райдужної оболонки ока та розпізнавання рукописного підпису. Ця технологія забезпечує підвищений рівень безпеки порівняно з паролями, які можуть бути викрадені або забуті. В Україні біометрична ідентифікація активно впроваджується як для входу в мобільні додатки, так і для підтвердження транзакцій. Інтеграція з додатком "Дія" дозволяє банкам використовувати цифрові документи для віддаленої ідентифікації та верифікації клієнтів.

Чат-боти та віртуальні асистенти - це програми зі штучним інтелектом, які здатні вести діалог з користувачем природною мовою. В банківській сфері вони використовуються для автоматизації клієнтської підтримки, надання інформації про банківські продукти та виконання простих операцій. Сучасні банківські боти можуть відповідати на типові запитання, допомагати з переказами коштів, аналізувати витрати та надавати персоналізовані фінансові поради. Українські банки активно використовують чат-ботів у месенджерах (Telegram, Viber) та вбудовують їх у свої мобільні додатки. Віртуальні асистенти з розвиненим ШІ здатні не лише реагувати на запити, але й проактивно пропонувати релевантні фінансові рішення на основі аналізу поведінки клієнта.

Відкриті API (Application Programming Interface) - це набір протоколів та інструментів для створення програмного забезпечення та інтеграції різних сервісів. Відкриті банківські API дозволяють стороннім розробникам безпечно отримувати доступ до банківських даних та функцій з дозволу клієнтів. Це створює можливості для розробки інноваційних фінансових сервісів та інтеграції банківських послуг у сторонні додатки. В Україні концепція Open Banking активно розвивається з підтримкою НБУ, що дозволяє фінтех-компаніям створювати нові сервіси на базі банківської інфраструктури. Приклади використання включають агрегатори фінансової інформації, що дозволяють керувати рахунками з різних банків в одному інтерфейсі, платіжні сервіси та програми для управління особистими фінансами.

Аналітика великих даних (Big Data) у цифровому банкінгу - це використання передових аналітичних методів для обробки масивних обсягів даних з метою виявлення закономірностей, прогнозування поведінки клієнтів та прийняття бізнес-рішень. Банки збирають та аналізують дані про транзакції, взаємодію з цифровими каналами, демографічні показники та зовнішні дані. Це дозволяє створювати персоналізовані пропозиції, оцінювати кредитоспроможність клієнтів за альтернативними даними, виявляти шахрайські операції та оптимізувати внутрішні процеси. В українському банківському секторі Big Data використовується для скорингових моделей, управління ризиками, сегментації клієнтів та розробки маркетингових кампаній. Технології машинного навчання дозволяють банкам постійно вдосконалювати алгоритми на основі нових даних та адаптуватися до мінливих умов.

За даними Національного банку України, обсяг безготівкових операцій з використанням платіжних карток за 2023 рік склав 3,8 трлн грн, що на 25,6% більше порівняно з попереднім роком [10]. Частка безготівкових розрахунків у загальному обсязі операцій з платіжними картками досягла 86,5%, демонструючи стабільне зростання протягом останніх п'яти років.

Журавка Ф.О. та Бухтіарова А.Г. у своєму дослідженні відзначають, що «пандемія COVID-19 стала каталізатором розвитку безготівкових платежів в Україні, змусивши споживачів та бізнес швидше адаптуватися до електронних форм розрахунків» [6].

Український ринок цифрового банкінгу характеризується високою конкуренцією. За даними дослідження Українського фінтех-каталогу, лідерами у впровадженні цифрових інновацій є Приватбанк, Монобанк, Альфа-Банк, ПУМБ та Райффайзен Банк [16].

Дудинець Л.А. зазначає, що «окремо слід відзначити феномен необанків, таких як Монобанк, які демонструють стрімке зростання клієнтської бази завдяки повністю цифровій моделі обслуговування та інноваційним підходам до клієнтського досвіду» [4, 62].

Дослідження Українського інституту майбутнього показує, що 78% українських інтернет-користувачів регулярно використовують онлайн-платежі, а 65% надають перевагу мобільним платіжним додаткам [15]. Соціологічне опитування, проведене Центром Разумкова, виявило, що 82% респондентів віком від 18 до 45 років вважають зручність основним фактором вибору електронних платежів [18].

Панченко О.В. та Жаворонок А.В. стверджують, що «електронні платежі змінюють традиційні патерни споживчої поведінки, формуючи нову фінансову культуру, орієнтовану на швидкість, прозорість та контроль власних фінансів» [12, 108].

Цифрові банківські інструменти суттєво впливають на способи управління особистими фінансами. За даними дослідження компанії GfK Ukraine, 72% користувачів мобільного банкінгу відзначають покращення контролю за власними витратами [1].

Червінська Т.М. у своїй праці зазначає, що «автоматизація фінансового моніторингу через мобільні додатки сприяє формуванню більш відповідальної фінансової поведінки, оскільки користувачі отримують регулярний зворотний зв'язок щодо своїх витрат та заощаджень» [19, 35].

Дослідження Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана виявило п'ять ключових факторів, що впливають на прийняття цифрових фінансових послуг:

- Сприйнята корисність;
- Простота використання;
- Довіра до технології;
- Соціальний вплив;
- Наявність інфраструктури [20, 96].

Сприйнята корисність відображає міру, в якій споживач вважає, що використання цифрових фінансових послуг підвищить ефективність його фінансових операцій. Цей фактор включає оцінку потенційних переваг порівняно з традиційними методами: економію часу, зручність доступу, фінансові вигоди (нижчі комісії, вищі відсоткові ставки за депозитами), ширший функціонал. В українському контексті особливого значення набуває можливість здійснювати фінансові операції без відвідування відділень, що стало критично важливим в умовах пандемії та воєнного стану. Дослідження показують, що

користувачі, які високо оцінюють корисність цифрових фінансових сервісів, з більшою ймовірністю інтегрують їх у свою повсякденну фінансову поведінку.

Простота використання характеризує ступінь, в якому споживач вважає, що використання цифрових фінансових послуг не вимагатиме значних зусиль для навчання та використання. Це включає інтуїтивний інтерфейс, зрозумілу навігацію, мінімальну кількість кроків для виконання операцій та чіткі інструкції. Для різних демографічних груп цей фактор має різну вагу: для молодших користувачів він менш критичний, тоді як для старшого покоління може бути вирішальним. Український досвід показує, що успішні фінансові додатки (як-от Приват24 чи Монобанк) приділяють значну увагу спрощенню користувацького досвіду, постійно оптимізуючи інтерфейси на основі зворотного зв'язку від користувачів.

Довіра до технології відображає впевненість споживачів у безпеці, надійності та конфіденційності цифрових фінансових послуг. Цей фактор включає такі аспекти, як захист від шахрайства, збереження приватності даних, стабільність роботи систем та прозорість операцій. В Україні довіра до технології тісно пов'язана з довірою до фінансової установи, що стоїть за цифровим сервісом. Кібератаки, технічні збої та випадки витоку даних суттєво підривають довіру користувачів. Для підвищення рівня довіри банки впроваджують багатофакторну автентифікацію, біометричну верифікацію, шифрування даних та регулярно інформують клієнтів про заходи безпеки.

Соціальний вплив відображає ступінь, в якому рішення споживача щодо використання цифрових фінансових послуг залежить від думки й досвіду інших людей. Це включає рекомендації друзів та родичів, перегляд відгуків у мережі, участь у соціальних спільнотах користувачів фінансових додатків, вплив лідерів думок та референтних груп. В українському суспільстві, де сильні соціальні зв'язки, цей фактор має особливе значення. Дослідження показують, що позитивні рекомендації від близьких людей можуть суттєво знизити сприйняття ризику, пов'язаного з новими фінансовими технологіями. Банки активно використовують цей фактор через програми "приведи друга" та маркетинг у соціальних мережах.

Наявність інфраструктури характеризує доступність технічних засобів та комунікаційних мереж, необхідних для використання цифрових фінансових послуг. Це включає доступ до смартфонів, комп'ютерів, якісного інтернет-з'єднання, POS-терміналів, банкоматів з розширеним функціоналом. В Україні спостерігається нерівномірний розвиток цифрової інфраструктури: у великих містах доступ до високошвидкісного інтернету та платіжних терміналів значно вищий, ніж у сільській місцевості. Цей фактор створює "цифровий розрив", що обмежує поширення цифрових фінансових послуг серед певних верств населення. Державні програми цифровізації та розширення мережі 4G/5G поступово зменшують цей розрив, створюючи передумови для ширшого впровадження цифрових фінансових сервісів.

Коваленко В.В. підкреслює, що «рівень цифрової грамотності та вікові характеристики залишаються важливими чинниками, що визначають готовність споживачів до використання цифрових фінансових інструментів» [7, 278].

Незважаючи на позитивну динаміку, існує ряд бар'єрів, що обмежують поширення цифрових фінансових послуг. За даними Міністерства цифрової трансформації України, такими бар'єрами є:

- Цифровий розрив між міським та сільським населенням;
- Недостатній рівень цифрової грамотності серед старшого покоління;
- Проблеми з інтернет-покриттям у віддалених регіонах;
- Питання кібербезпеки та захисту персональних даних [8].

Цифровий розрив між міським та сільським населенням в Україні є суттєвим бар'єром для рівномірного впровадження цифрових фінансових послуг. У містах спостерігається вища концентрація банківської інфраструктури, більша доступність технічних пристроїв та вищий рівень цифрової освіченості. Натомість у сільській місцевості часто бракує базових умов для використання цифрових фінансових сервісів: недостатньо торгових точок із POS-терміналами, обмежена кількість банкоматів, нижчий рівень проникнення смартфонів. Економічні фактори також поглиблюють цей розрив – сільське населення має в середньому нижчі доходи, що обмежує можливості для придбання сучасних пристроїв. За даними досліджень, рівень використання цифрових банківських послуг у великих містах України у 2,5-3 рази вищий, ніж у сільській місцевості, що створює нерівність у доступі до сучасних фінансових інструментів та їхніх переваг.

Недостатній рівень цифрової грамотності серед старшого покоління залишається одним із ключових бар'єрів для розширення аудиторії користувачів цифрових фінансових послуг. За статистикою Міністерства цифрової трансформації, близько 53% українців віком понад 60 років мають низький рівень цифрових навичок або взагалі не володіють ними. Цифрова грамотність включає базові навички користування смартфоном та комп'ютером, розуміння принципів безпечної роботи в інтернеті, здатність оцінювати достовірність онлайн-інформації та розпізнавати потенційні загрози. Люди старшого віку часто відчувають психологічний дискомфорт при використанні нових технологій, побоюються зробити помилку при проведенні фінансових операцій та не довіряють електронним платіжним системам. Це призводить до того, що значна частина населення України продовжує користуватися традиційними банківськими послугами, відвідуючи відділення для здійснення базових операцій, які можна було б виконати онлайн.

Проблеми з інтернет-покриттям у віддалених регіонах України створюють технічні обмеження для поширення цифрових фінансових послуг на всій території країни. Незважаючи на загальне зростання покриття 4G, станом на 2023 рік близько 17% населених пунктів України мають обмежений доступ до високошвидкісного інтернету або взагалі не мають такого доступу. Ситуація особливо складна у гірських районах Карпат, у віддалених населених пунктах степових областей та у прифронтових територіях, де інфраструктура пошкоджена через бойові дії. Нестабільне з'єднання ускладнює використання мобільного банкінгу, може призводити до переривання транзакцій та створює ризики для користувачів. Цифрові фінансові сервіси, які потребують постійного підключення до мережі (наприклад, платіжні термінали та POS-системи) часто недоступні у місцевостях із проблемним інтернет-покриттям, що гальмує розвиток безготівкової економіки у цих регіонах.

Питання кібербезпеки та захисту персональних даних є критичним бар'єром, що впливає на рівень довіри до цифрових фінансових послуг. Україна стикається з постійно зростаючою кількістю кібератак на фінансовий сектор – від фішингових схем до масштабних DDoS-атак на банківські системи. За даними Кіберполіції України, кількість шахрайських операцій з використанням електронних платіжних засобів щороку зростає на 15-20%. Користувачі стурбовані збереженням конфіденційності своїх персональних даних та захистом фінансової інформації, особливо в контексті численних повідомлень про витоки даних з різних систем. Серед основних ризиків – соціальна інженерія, шкідливе програмне забезпечення, вразливості мобільних додатків та незахищені Wi-Fi-мережі. Складність регуляторної бази щодо захисту персональних даних та відсутність єдиних стандартів безпеки для цифрових фінансових сервісів створюють додаткові виклики для формування стійкої довіри до електронних платіжних систем.

Шевчук Т.В. та Кобилецький Р.М. зазначають, що «недостатня довіра до безпеки електронних транзакцій залишається суттєвим психологічним бар'єром для частини українських споживачів» [21, 184].

Дослідники з Національного банку України визначають такі перспективні напрямки розвитку електронних платежів та цифрового банкінгу в Україні:

- Подальший розвиток Системи миттєвих платежів (СМП);
- Впровадження відкритих банківських API (Open Banking);
- Розширення використання безконтактних платежів;
- Інтеграція платіжних рішень з державними електронними сервісами;
- Розвиток цифрових валют центральних банків (CBDC) [11].

В Україні НБУ активно працює над розвитком національної СМП, що дозволить здійснювати перекази між рахунками різних банків за лічені секунди. Перспективи розвитку цього напрямку включають: розширення переліку ідентифікаторів для переказів (номер телефону, email, QR-код); впровадження механізмів для здійснення миттєвих B2B-платежів; інтеграцію з міжнародними системами миттєвих платежів для транскордонних переказів. Особливий фокус робиться на забезпечення безперебійної роботи СМП в умовах підвищеного навантаження та кібератак. Очікується, що розвиток СМП стимулюватиме зниження вартості грошових переказів, сприятиме розвитку електронної комерції та значно підвищить швидкість грошового обігу в економіці.

Концепція Open Banking передбачає створення стандартизованих інтерфейсів програмування додатків (API), що дозволяють стороннім розробникам створювати інноваційні фінансові сервіси, використовуючи дані та функціональність банківських систем. НБУ розробляє нормативну базу для регулювання цього напрямку, враховуючи європейський досвід (Директива PSD2). Основні перспективи Open Banking в Україні: створення агрегаторів фінансової інформації, що дозволять управляти рахунками з різних банків в одному інтерфейсі; розвиток персоналізованих фінансових менеджерів, що надаватимуть рекомендації на основі аналізу всіх транзакцій користувача; поява нових платіжних сервісів, що забезпечать більш зручні та дешеві способи оплати. Open Banking сприятиме підвищенню конкуренції на ринку фінансових послуг, стимулюватиме інновації та розширить вибір для споживачів, покращуючи клієнтський досвід.

Безконтактні платежі набули особливої актуальності в умовах пандемії та продовжують розвиватися. НБУ визначає ключові напрямки їхнього подальшого розвитку: поширення технології NFC для безконтактних платежів через смартфони та носимі пристрої (смарт-годинники, фітнес-браслети); впровадження програм лояльності, пов'язаних з безконтактними платежами; розвиток безконтактної інфраструктури в малонаселених пунктах і сільській місцевості; впровадження нових способів безконтактної оплати, таких як біометрична верифікація без необхідності наявності пристрою (оплата за відбитком пальця, розпізнаванням обличчя). Особлива увага приділяється забезпеченню безпеки безконтактних транзакцій через впровадження додаткових способів верифікації для операцій на великі суми. Прогнозується, що до 2027 року безконтактні платежі становитимуть понад 90% всіх картових платежів в Україні.

Інтеграція платіжних рішень з державними електронними сервісами стає важливим напрямком цифрової трансформації України. Цей процес включає: розширення можливостей додатку "Дія" для здійснення платежів за державні послуги, штрафи, податки; інтеграцію банківських систем з єдиним порталом державних послуг для спрощення оплати; впровадження електронних квитанцій та автоматичних платежів за комунальні послуги; створення єдиного механізму для благодійних пожертв на державні потреби через цифрові канали. Особливу роль відіграє розвиток електронного підпису та засобів цифрової ідентифікації, що забезпечують надійну верифікацію при здійсненні платежів через державні сервіси. Така інтеграція сприятиме зниженню адміністративного навантаження, зменшенню корупційних ризиків та підвищенню зручності взаємодії громадян з державою.

Розвиток цифрової валюти центрального банку (CBDC) є інноваційним напрямком, над яким активно працює НБУ. Цифрова гривня представлятиме собою цифрову форму національної валюти, емітованої Національним банком України, що поєднує переваги готівки (конфіденційність, доступність) та безготівкових розрахунків (швидкість, зручність). Основні перспективи розвитку CBDC в Україні: створення двохрівневої моделі, де НБУ забезпечує емісію та контроль, а комерційні банки та фінтех-компанії надають платіжні сервіси; розробка офлайн-режиму використання цифрової валюти, що дозволить здійснювати платежі без доступу до інтернету; забезпечення інтероперабельності з іншими платіжними системами та потенційно з CBDC інших країн для транскордонних переказів. Впровадження цифрової гривні матиме значний вплив на монетарну політику, фінансову стабільність та інклюзію, надаючи НБУ нові інструменти для регулювання економіки та забезпечуючи доступ до цифрових фінансових послуг для всіх верств населення.

Холодна Ю.Є. та Рац О.М. прогнозують, що «впровадження технологій штучного інтелекту та машинного навчання у фінансові сервіси дозволить перейти до проактивного персоналізованого фінансового обслуговування, що кардинально змінить споживчий досвід» [17, 146].

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що електронні платежі та цифровий банкінг суттєво трансформують фінансову поведінку українських споживачів. Основними тенденціями є:

1. Стрімке зростання частки безготівкових розрахунків та перехід до мобільних платіжних рішень;
 2. Формування нових моделей управління особистими фінансами, орієнтованих на автоматизацію та візуалізацію;
 3. Підвищення фінансової дисципліни та усвідомленості споживачів завдяки цифровим інструментам контролю витрат;
 4. Зростання вимог до зручності та швидкості фінансових операцій.
- Перспективи подальшого розвитку електронних платежів та цифрового банкінгу в Україні пов'язані з впровадженням інноваційних технологій, розвитком відкритих банківських API та подоланням існуючих бар'єрів цифрової інклюзії.

Список використаних джерел:

- [1] GfK Ukraine. (2023). Аналіз ринку мобільного банкінгу в Україні: аналітичний звіт. Київ.
- [2] Богдан, Т. П., Марченко, О. В., Сиротюк, Д. М. (2023). Цифрові трансформації у банківському секторі України: сучасний стан та перспективи. Збірник наукових праць КПІ ім. Ігоря Сікорського, (48), 112–124.
- [3] Вовчак, О. Д., Чмук, Ю. І. (2022). Теоретичні засади та особливості розвитку цифрового банкінгу в Україні. Економіка і прогнозування, (4), 48–59.
- [4] Дудінець, Л. А. (2022). Розвиток необанків в Україні: особливості та перспективи Банківська справа, (5), 58–64.
- [5] Єсіна, О. Г. (2023). Цифрова трансформація банківського сектору України: проблеми та перспективи. Економіка та суспільство, (41), 215–221.
- [6] Журавка, Ф. О., Бухтіарова, А. Г. (2022). Вплив пандемії COVID-19 на розвиток безготівкових розрахунків в Україні Проблеми системного підходу в економіці, (3(89)), 67–74.
- [7] Коваленко, В. В. (2022). Цифрова грамотність населення як фактор розвитку фінтех-послуг в Україні. Інфраструктура ринку, (63), 275–282.
- [8] Міністерство цифрової трансформації України. (2023). Цифрова інклюзія в Україні: виклики та перспективи Київ. <https://thedigital.gov.ua/research/digital-inclusion-2023>
- [9] Національний банк України (2023). Огляд ринку платіжних систем та інструментів в Україні. Київ. <https://bank.gov.ua/ua/payments/nocash>
- [10] Національний банк України (2023). Статистика операцій із платіжними картками. Київ. <https://bank.gov.ua/ua/payments/nocash/bank-cards>
- [11] Національний банк України (2023). Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року Київ. <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/fintech2025>
- [12] Панченко, О. В., & Жайворонок, О. В. (2022). Трансформація фінансової поведінки споживачів під впливом цифровізації. Актуальні проблеми економіки, (9), 102–110.
- [13] Пахомова, І. Р., & Роговий, А. В. (2023). Електронні платежі як каталізатор трансформації економічної поведінки споживачів. Вісник ХНЕУ, (2), 124–131.
- [14] Ситник, І. П., Коротка, А. П. (2023). Сучасний стан та перспективи розвитку платіжних систем в Україні. Економіка та держава, (5), 82–86.
- [15] Український інститут майбутнього. (2023). Цифрові звички українців: результати соціологічного дослідження. Київ. <https://uifuture.org/reports/digital-habits-2023>
- [16] Український фінтех-каталог 2023. (2023). Аналітичний огляд ринку фінансових технологій в Україні. Київ: UAFIC.
- [17] Холодна, Ю. Є., & Рац, О. М. (2023). Штучний інтелект у банківській сфері: перспективи впровадження та вплив на поведінку споживачів в Україні. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики, (2(45)), 143–151.

- [18] Центр Розумкова. (2023). Фінансова поведінка громадян України в умовах діджиталізації: соціологічне дослідження. Київ.
- [19] Червінська, Т. М. (2023). Цифрові інструменти фінансового менеджменту у контексті трансформації економічної поведінки населення. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України , (2(150)), 32–38.
- [20] Шевченка, О. М., Рудик, Н. В., Павлюк, Т. С. (2023). Чинники впливу на прийняття цифрових фінансових послуг споживачами в Україні. Науковий вісник КНЕУ , (2), 91–99.
- [21] Шевчук, Т. В., & Кобілецький, Р. М. (2022). Бар'єри та драйвери розвитку ринку електронних платежів в Україні. Бізнес Інформ , (7), 182–188.

ELECTRONIC PAYMENTS AND DIGITAL BANKING: HOW TECHNOLOGY IS CHANGING CONSUMER FINANCIAL BEHAVIOR

Alla Valkovets

Lecturer at the Department of Economics and Business Management
Rivne State University of the Humanities, Ukraine

Summary. *The article investigates the impact of of electronic payments and digital banking on the financial behaviour of consumers in Ukraine. The current trends in the development of payment technologies are analysed, features of the introduction of digital banking services and their impact on the transformation of consumer habits. The key factors contributing to the change in financial behaviour and outlines the prospects for further development of digital financial services in Ukraine.*

Keywords: *electronic payments, digital banking, financial behaviour, fintech, mobile banking, cashless payments, financial inclusion.*